

Partner av
Den internasjonale kampanjen
for å avskaffe atomvåpen (ICAN)

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

Medlemsblad
Nr. 3 2022 – Årgang 40

EN TRYGGERE VERDEN
UTEN ATOMVÅPEN!

Kampen mot atomvåpen når nye høyder

ATOMVÅPENFORBUDET

Vellykket første møte

HISTORIEBOK

40 års engasjement

STATSMINISTER

Brett opp skjorteermene!

REDAKSJONEN

Anja Lillegraven
Maja Fjellvær Thompson

DESIGN

VON Kommunikasjon

TRYKK

Fagtrykk Trondheim AS

FORSIDEFOTO

Morgan Mackay

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

c/o Sentralen
PB 183 Sentrum
0102 Oslo

Besøksadresse:
Sentralen
Øvre Slottsgate 3
0157 Oslo

STYRELEDER

Signe Flottorp

Norske leger mot atomvåpen er del av den internasjonale legebevegelsen mot atomvåpen (International Physicians for the Prevention of Nuclear War, IPPNW), og partner i Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, ICAN).

INNHold

- 3 Leder
- 4 The Ban is the Plan
- 8 Et tiår uten sommer
- 12 Ingen enighet under NPT
- 13 ICAN-konferanse i Oslo
- 14 Årsmøte og markering
- 18 Ny historiebok
- 19 Norge svikter
- 21 Brett opp ermene
- 24 Engasjementkonferansen
- 26 Kamp for menneskerettigheter

Signe Flottorp
Styreleder Norske leger
mot atomvåpen

LEGER MOT ATOMVÅPEN 40 ÅR

Russlands invasjon i Ukraina og Putins trusler om bruk av atomvåpen har skapt frykt for atomkrig. Statsminister Støre har uttalt at han forstår at folk er redde – at det skaper frykt når et naboland truer med å bruke atomvåpen. Videre sa Støre til NRK: «Da vil jeg gjøre det veldig klart: Kjernefysiske våpen må aldri brukes. En atomkrig kan ikke vinnes og må ikke kjempes. Det vet også det russiske regimet.»

Natos kjernefysiske avskrekking har ikke hindret Russland i å invadere Ukraina, eller å true med å bruke atomvåpen. Ingen kan lenger hevde at kjernefysisk avskrekking hindrer konvensjonell krig.

I Hurdalsplattformen lovet regjeringspartiene at Norge vil gå foran og løfte det humanitære perspektivet når det gjelder bruk av atomvåpen. Det er skammelig, og i strid med Hurdalplattformens løfter, at Norge 28. oktober stemte avholdende til en FN-resolusjon om atomvåpens humanitære konsekvenser. Resolusjonen sier at «av hensyn til menneskehetens overlevelse må atomvåpen aldri igjen bli brukt, under noen omstendighet». De to Nato-landene Hellas og Nord-Makedonia var blant de 141 landene som stemte for resolusjonen. Det er altså ikke umulig for Nato-land å bryte med alliansepartnerne i dette spørsmålet.

Arbeidet for kjernefysisk nedrustning kan ikke være et idealistisk mål som vi kan vurdere å kanskje gjøre noe med en eller annen gang i en fjern fremtid når forholdene ligger bedre til rette for det. Folk flest, alliansefrie land, og en rekke organisasjoner for helsepersonell og folkehelse som World Medical Association og Røde Kors har for lengst skjont at det er livsviktig at vi gjør alt vi kan for å oppnå kjernefysisk nedrustning og avskaffer atomvåpene. Det haster.

Vi markerte i forbindelse med årsmøtet 24. september at det er 40 år siden Norske leger mot atomvåpen ble stiftet. I dette medlemsbladet kan du finne mye viktig og aktuelt stoff. Spesielt vil jeg nevne at vi siste helg i oktober for første gang gjennomførte en engasjementskonferanse for medisinstudenter. Vi håper og tror at dette er starten på et livslangt engasjement i kampen mot atomvåpen. Les den fine teksten av Bahar Sharifpour, medisinstudent ved Universitetet i Bergen, som var en av deltakerne.

Torstein Buskaker (Senterungdommen), Tobias Waage (Unge Venstre), Anja Lillegraven (Leger mot atomvåpen), Tuva Widskjold (ICAN Norge), Ove Sparre-Enger (Nei til Atomvåpen), Nina Pedersen (Nei til Atomvåpen), Johanne Jæger (AUF), Liv Müller Smith-Sivertsen (Rød Ungdom), Maja Fjellvær Thompson (Leger mot atomvåpen), og Mina Jørgensen Bergem (Sosialistisk Ungdom).

Izumi Nakamitsu er FNs spesialrepresentant for nedrustning. Hun var en av innleiderne på statspartsmøtet. Foto: Alexander Papis, ICAN.

THE BAN IS THE PLAN: STOR NORSK DELEGASJON PÅ NEDRUSTNINGSMØTER I WIEN

I juni 2022 møttes mange av verdens stater og en rekke organisasjoner i Wien for å diskutere nedrustning og avskaffelse av atomvåpen.

Anja Lillegraven
Daglig leder, Norske
leger mot atomvåpen.

Østerrike var vert for det første statspartsmøtet under FN-trakaten som forbyr atomvåpen. 62 statsparter (land som har sluttet seg til forbudet) møttes til diskusjoner over tre dager.

Dagen før statspartsmøtet inviterte Østerrike til en humanitær konferanse for stater, forskere og sivilsamfunnsorganisasjoner. Konferansen fulgte opp tre humanitære konferanser som i 2013–14 satte i

gang det humanitære initiativet, en viktig forløper til FNs atomvåpenforbud. Det hele startet med Oslo-konferansen i 2013 der diplomater og sivilsamfunn satte fokus på hvilke grusomme konsekvenser som følger bruk av atomvåpen. Etter Oslo-konferansen arrangerte Mexico og Østerrike oppfølgingskonferanser i 2014. Vi er glade for at Østerrike nå tar dette viktige arbeidet videre, nesten ti år etter Oslo-konferansen.

Helga før den humanitære konferansen samlet ICAN Nuclear Ban Forum over 600 aktivister fra hele verden.

Norske leger mot atomvåpen, Nei til Atomvåpen og ICAN Norge var til stede på møtene i Wien. Sammen hadde vi invitert med oss en gruppe norske ungdomspolitikere. Vi fikk alle overvære en historisk uke i Wien, og dro hjem med ny kunnskap og inspirasjon til arbeidet for en verden uten atomvåpen.

ATOMVÅPENFORBUDETS FØRSTE STATSPARTSMØTE

FNs atomvåpenforbud ble vedtatt i 2017 og trådte i kraft i 2021 etter at 50 land hadde tilsluttet seg og blitt statsparter. 21-23 juni 2022 gjennomførte statspartene (62 på det tidspunkt) sitt første møte i FN-bygningen i Wien.

I Wien viste statspartene politisk vilje og lederskap. Selve møtet og det forberedende arbeidet var en inkluderende prosess der overlevende og berørte samfunn stod i sentrum, der sivilsamfunn ble tatt på alvor og parlamentarikere og ungdom ble hørt. Sterke uttalelser med fokus på de humanitære konsekvensene av atomvåpen preget debatten.

Som svar på Russlands atomtrusler og den økende faren for bruk av atomvåpen, fordømte statspartene utvetydig «any and all nuclear threats, whether they be explicit or implicit and irrespective of the circumstances». Dette er den sterkeste fordømmelsen av atomtrusler fra noen multilateral FN-konferanse.

Statspartene vedtok en handlingsplan med konkrete tiltak for å forhindre bruk av atomvåpen og sikre framgang i arbeidet for å avskaffe disse våpnene. Det ble satt en tidsfrist på 10 år for statsparter med atomvåpen til å avskaffe disse. Statspartene skal sikre støtte til ofre for atomvåpen og miljøutbedring blant annet ved å etablere et støttefond. De skal arbeide med universalisering av FNs atomvåpenforbud, og igjen understreket statspartene hvordan FNs atomvåpenforbud komplementerer allerede vedtatte internasjonale avtaler som omhandler atomvåpen, som Ikkespredningsavtalen og Prøvestansavtalen.

Det var med en følelse av ærefrykt vi observerte det historiske første statspartsmøtet. Partnere besluttet at neste møte skal avholdes i New York i november 2023. Nå er veien staket ut, og arbeidet kan begynne.

Som statspartene konkluderte med i den politiske erklæringen:

“We have no illusions about the challenges and obstacles that lie before us in realizing the aims of this Treaty. But we move ahead with optimism and resolve. In the face of the catastrophic risks posed by nuclear weapons and in the interest of the very survival of humanity, we cannot do otherwise. We will take every path that is open to us, and work persistently to open those that are still closed. We will not rest until the last state has joined the Treaty, the last warhead has been dismantled and destroyed and nuclear weapons have been totally eliminated from the Earth.”

Under møtet var Norge representert med Spesialutsending for nedrustningssaker i Utenriksdepartementet, Jørn Osmundsen.
Foto: Alexander Papis, ICAN

1 ICAN Norge, Leger mot atomvåpen og Nei til Atomvåpen inviterte med en gruppe på åtte norske ungdomspolitikere til møtene i Wien.
2 Nina Sofie Pedersen (Nei til Atomvåpen) og Anja Lillegården (Leger mot atomvåpen) var blant de mange sivilsamfunnsdeltakerne i Wien.
3 Maja Fjellvær Thompson (Leger mot atomvåpen) og Tuva Krogh Widskjold (ICAN Norge) skåler for en atomvåpenfri verden med ICANs Ban Better Beer.

NORGEs OFFISIELLE DELTAKELSE

I Hurdalsplattformen lovet regjeringen å stille som observatør på atomvåpenforbudets statspartsmøter. Beslutningen vakte internasjonal oppsikt, og flere Nato-allierte uttrykte sterk misnøye. Likevel tok det bare to uker før Tyskland fulgte Norge og annonserte at også de ville observere FN-møtet.

Uken før selve møtet, ble det klart at også Natolandene Belgia og Nederland stilte som observatører. Andre observatører inkluderte Australia, Sverige og Finland.

Observatørene fikk holde innlegg, men hadde ingen beslutningsmakt på møtet. Det er likevel av stor betydning at flere land alliert med atomvåpenstater deltar på statspartsmøter. Slik bidrar de til å styrke dialogen mellom land innenfor og utenfor forbudet.

ICAN NUCLEAR BAN FORUM

Sammen med ICANs hovedkontor i Genève, inviterte ICAN Østerrike over 600 deltakere fra hele verden til to dager med foredrag, paneldiskusjoner og workshops.

Endelig kunne vi møtes for å diskutere nedrustning av atomvåpen etter to år med smittevernrestriksjoner. Forumet ble holdt i en alvorspreget tid. Å redusere risiko for bruk og få fart på nedrustning av atomvåpen er viktigere enn noensinne.

Krigen i Ukraina og den økte faren for bruk av atomvåpen var et gjennomgående tema under møtene i Wien. Krigen viser et presserende behov for å bli enige om konkrete tiltak for å redusere risiko og ruste ned atomvåpen. Kjernefysisk avskrekking forhindrer ikke krig, men gjør krig farligere.

Forumet ble åpnet med en sterk innledning fra Sueichi Kido, en av de overlevende etter atombomben som ble sluppet over Nagasaki. Han minnet oss alle på betydningen av arbeidet. Vi må sørge for at atomvåpen aldri blir brukt igjen.

I en av sesjonene delte koordinator for ICAN Norge, Tuva Widskjold, norske erfaringer med ICAN Cities Appeal. Norge er blant landene som har flest byer og kommuner med i den globale kampanjen. 69 norske

byer og kommuner har vedtatt appellen og bedt regjeringen om å slutte seg til FNs atomvåpenforbud.

Andre tema som ble diskutert var atomvåpenfrie soner, miljø- og klimakonsekvenser av atomkrig, og begrensningene ved kjernefysisk avskrekking. Betydningen av internasjonal rett for arbeidet med nedrustning ble løftet i flere sesjoner. Atomvåpenforbudet fyller et tomrom i internasjonal rett. Før forbudet ble vedtatt, var atomvåpen det eneste masseødeleggel-sesvåpenet som ikke var forbudt.

Et viktig mål for Nuclear Ban Forum var å styrke arbeidet for nedrustning og avskaffelse for å unngå en fremtidig humanitær katastrofe, men også å erkjenne og håndtere de humanitære og miljømessige konsekvensene av tidligere bruk av atomvåpen, inkludert de over 2000 prøvesprengningene som har blitt gjennomført siden 1945.

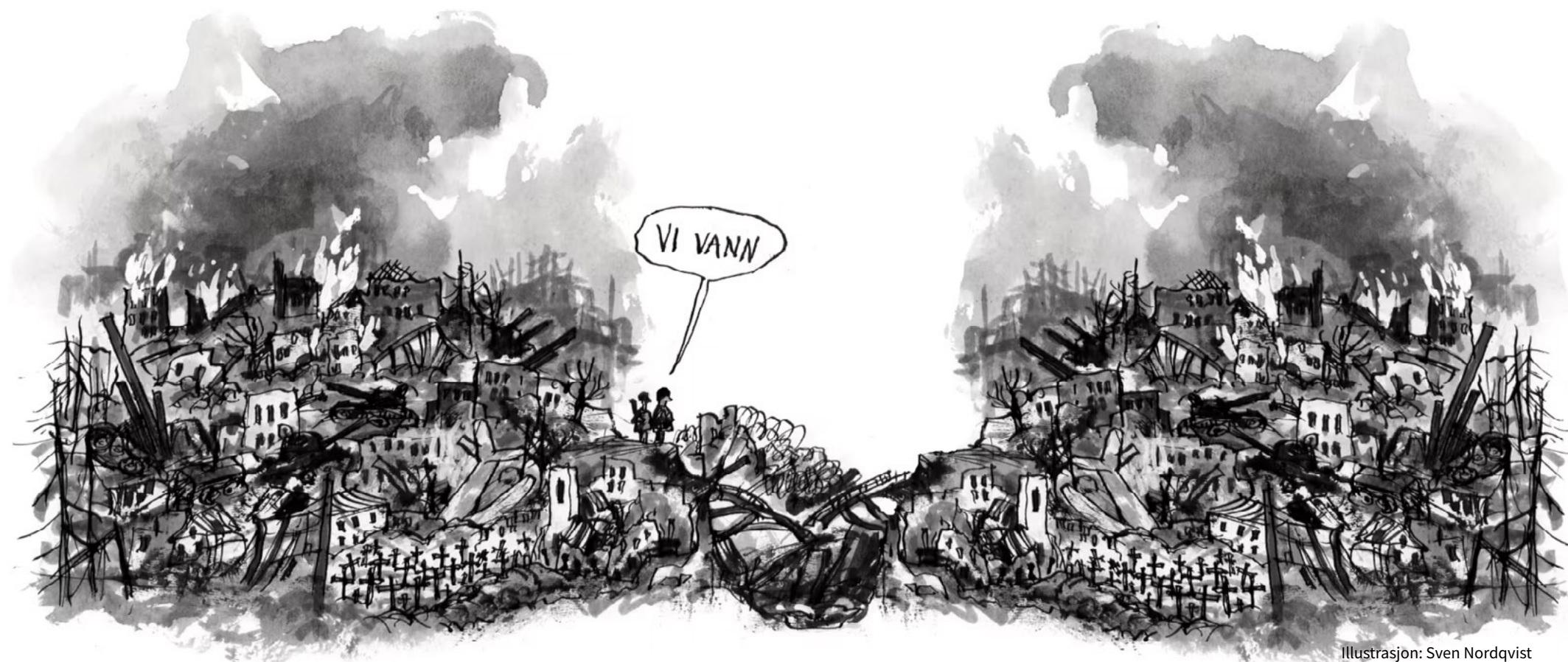
Ofre for prøvesprengninger av atomvåpen fra Marshalløyene og Fransk Polynesia, og ofrene for produksjon av atomvåpen i Navajo i New Mexico, fortalte om konsekvensene de fremdeles lever med. En viktig del av FNs atomvåpenforbud er anerkjennelse av disse problemene, og statsparter er forpliktet til å bistå berørte lokalsamfunn.

ET TIÅR UTEN SOMMER

En ny studie publisert i Nature Food viser at en regional atomkrig – der bare en brøkdel av verdens atomarsenal tas i bruk – kan utløse en global sultkatastrofe som truer hele Norges befolkning.

Knut Mork Skagen
Overlege i barne- og ungdomspsykiatri ved Sykehuset Levanger, og nestleder i Leger mot atomvåpen.

Illustrasjon: Sven Nordqvist

I år 536 ble den nordlige halvkulen rammet av en klimakatastrofe. Antikke kilder forteller om et år da sola lyste som månen og sommerens varme uteble. Norden ble spesielt hardt rammet. Gårdene ble stående tomme og forlatt. Svenske forskere anslår at hele Norrland ble avfolket, og at så mye som halvparten av befolkningen døde.

Hendelsen regnes som opphavet til den norrøne myten om Fimbulvinteren. Årsaken antas å være vulkanutbrudd – først i 536, og igjen i 540 – som kastet store mengder støv, røyk og aske høyt opp i atmosfæren. Partiklene sperret for sollyset og skapte en rask nedkjøling av klimaet, med avlingssvikt og sult til følge.

Den samme mekanismen kan utløses av en atomkrig der byer eller industrielle områder blir mål for atombombegrep. Når en atombombe detoneres, slipper omtrent en tredjedel av energien ut som varmestråling. Alt brennbart innenfor et visst radius antennes. Multiple branner over et større område kan smelte sammen til en såkalt ildstorm. Ildstormen blir selvforsterkende, og produserer kraftige vinder som suger sot og aske opp i atmosfæren.

Nettopp en slik ildstorm ble dannet i etterkant av USAs bombeangrep mot Hiroshima. Det samme skjedde i Hamburg, Tokyo, og Dresden etter svært destruktive

angrep med konvensjonelle våpen. Når enkeltbyer brenner produseres ikke nok sot til å gi en målbar klimapåvirkning. Men i en atomkrig, der veldig mange byer eller industrielle områder antennes over et kort tidsrom, kan effekten sammenliknes med «Fimbulvinteren» i år 536. Nedkjølingen kan ramme store deler av verdens befolkning.

Den 9. mars 2022 ble et missil av typen BrahMos skutt ut fra en indisk luftvernsbase i delstaten Haryana. Utskytingen skyldtes enten menneskelig eller teknisk svikt. I løpet av få minutter beveget missilet seg over i Pakistansk luftrom. Den traff utenfor byen Mian Channu uten at mennesker kom til skade.

Under mer ansente forhold kunne slike uhell ført til en farlig eskalering, og i verste tenkelige scenario eskalering til atomkrig. India og Pakistan antas å ha rundt 150 atomvåpen hver, med en sprengkraft som spenner fra 5 til 40 kilotonn TNT. Deres militære styrker har de siste årene flere ganger vært i åpen konflikt.

De to nabolandene besitter til sammen ca. 2% av verdens atomvåpen. Det er nok til å utslette hundrevis av byer i løpet av et døgn eller to, og med dem mange titalls millioner mennesker. Mens byene brenner, vil sot og aske føres opp i stratosfæren, akkurat slik det gjør under et voldsomt vulkanutbrudd.

Alan Robock og Brian Toon med flere analyserte et slik scenario i 2007. De tok utgangspunkt i en krig mellom India og Pakistan der begge parter brukte 50 atombomber med en sprengkraft på 15 kilotonn TNT hver. Dette tilsvarte ca 0,1% av sprengkraften til datidens samlede atomarsenal. Likevel kunne de resulterende ildstormene føre til en rask nedkjøling av jordens overflate med 1,3 °C. Senere analyser viste at 2 milliarder mennesker kunne bli utsatt for hungersnød.

I 2019 publiserte Robock og Toon en oppdatering av sine estimater, blant annet som en respons på at flere land hadde utvidet og forsterket sine atomarsenaler. De regnet ut klimapåvirkningen under fire tenkte krigsscenarioer. Scenarier 1 og 2 – en regional krig mellom India og Pakistan der 250 atombomber på enten 15 kT eller 50 kT hver ble tatt i bruk – kunne ifølge deres beregninger føre til en global nedkjøling på hhv. 2,5 °C eller 4,5 °C.

Scenarier 3 og 4 tok som utgangspunkt en situasjon der andre atommakter, for eksempel Kina, ble involvert i krigen. Fortsatt ble bare en brøkdel av verdens atomvåpen tatt med i modellen. Nedkjølingen beregnet de til 5,5 °C eller 6,5 °C. Det er temperaturer som tilsvarer forholdene under forrige istid.

Hvilke Mennesker lever, naar det lakker mod Vaar, efter Fimbulvinterens Vintre?

Fra Den ældre Edda, oversatt av Olaf Hansen

Vi lever godt i Norge, men vi er også et lite land med flere sårbarheter. Vårt kalde klima og korte vekstsesong gjør at landbruket tåler nedkjøling dårlig. Hva står igjen for oss å spise etter en regional konflikt mellom atom-makter? Hva står igjen for verdens befolkning? Hvilke Mennesker lever ... etter Fimbulvinterens Vintre?

Det var dette Lili Xia med kollegaer undersøkte i Nature Food-artikkelen fra august i år. De tok blant annet utgangspunkt i Robock og Toons fire scenarier fra 2019, og modellerte virkningen av den estimerte nedkjølingen på verdens matproduksjon, både globalt og for den enkelte stat. Modellene beskriver nødvendigvis en forenklet versjon av virkeligheten, men er de mest detaljerte framskrivningene som er gjort til nå. Forfatterne har tatt høyde for husdyr, landbruk, fiskeoppdrett, og villfangst av fisk.

I det første scenariet – en regional krig der 250 atombomber på 15 kT hver detoneres over tett bebygde og brennbare områder – forsvinner 23% av verdens næringsgrunnlag. I det fjerde scenariet blir nesten halvparten av verdens mat borte.

Uten næring dør mennesket. 1911 kcal pr. døgn regnes som terskelen for overlevelse over tid for et

voksnet menneske i vanlig fysisk aktivitet. Når en fjerdedel av maten blir borte er det mange som ikke får tak i så mye næring. Ved scenario 1 estimeres det over 1 milliard dødsfall i løpet av to år. Ved scenario 4 litt over 2,6 milliarder.

Katastrofen rammer ujevnt. På varme breddegrader bevares det en viss kaloriproduksjon, men de nordligste strøk klarer seg dårlig. I scenario 1 estimerer forfatterne at mellom 4,4 – 4,7 millioner nordmenn kan omkomme i hungersnød. 5,2 – 5,3 millioner finner. 6,5 – 7,2 millioner svensker.

Scenario	Nedkjøling	Dødsfall (sult)
250 atombomber à 15 kilotonn TNT	- 2,5 °C	1,122 milliarder
250 atombomber à 50 kilotonn TNT	- 4,5 °C	1,579 milliarder
250 atombomber à 100 kilotonn TNT	- 5,5 °C	2,239 milliarder
500 atombomber à 100 kilotonn TNT	- 6,5 °C	2,675 milliarder

Modellering er ikke virkelighet, men en framskrivning av hvordan virkeligheten under visse omstendigheter kan bli. Det er flere usikkerhetsmomenter i en slik analyse. Vil en eventuell atomkrig utspille seg på denne måten, eller vil de stridende parter velge en mindre destruktiv taktikk? Hvor store blir egentlig ildstormene i byene som rammes? Hvor høyt oppe i atmosfæren havner røyken? Blir den liggende lengre ned enn Robock og Toon, og flere med dem, tror, blir den skylt vekk av nedbør og klimapåvirkningen nøytraliseres. Dette har vært innvendingen fra en forskningsgruppe ved Los Alamos National Laboratories – hjemmet til USAs forskningsprogram på atomvåpen, og stedet der bombene USA slapp over Hiroshima og Nagasaki ble skapt.

En regional atomkrig fører uansett med seg ufattelig lidelse. Vi kan ikke med 100% sikkerhet fastslå at det vil føre til en ny Fimbulvinter, men forskningen viser med all tydelighet at muligheten er til stede.

Scenario 1 – en regional atomkrig med 250 strids-hodene på 15 kilotonn hver – truer med å ta livet av hele Norges befolkning. Federation of Atomic Scientists anslår at den amerikanske ubåtflåten frakter litt over 1,000 stridshoder under havet til enhver tid, med en

sprengkraft som spenner fra 8 til 455 kilotonn TNT. Den russiske ubåtflåten frakter omtrent 600. I en fullskala atomkrig mellom USA, Russland og Kina, anslår Xia m.fl. at bare en fjerdedel av verdens befolkning vil bestå.

KLIDER

Bo Gräslund. *Fimbulvintern, Ragnarök och klimatkrisen år 536–537 e. Kr.* <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:31690/FULLTEXT03.pdf>
ICAN. *Unspeakable Suffering: The Humanitarian Impact of Nuclear Weapons.* https://www.icanw.org/unspeakable_suffering_the_humanitarian_impact_of_nuclear_weapons
Federation of American Scientists. *Flying under the radar: a missile accident in South Asia.* <https://fas.org/blogs/security/2022/04/flying-under-the-radar-a-missile-accident-in-south-asia/>
IPPNW. *Nuclear famine: Climate effects of regional nuclear war.* <https://www.ippnw.org/programs/nuclear-weapons-abolition/nuclear-famine-climate-effects-of-regional-nuclear-war>
Lili Xia, Alan Robock, Kim Scherrer m.fl. *Global food insecurity and famine from reduced crop, marine fishery and livestock production due to climate disruption from nuclear war soot injection.* Nature Food, august 2022. <https://www.nature.com/articles/s43016-022-00573-0>
Bulletin of Atomic Scientist. *Nuclear Notebook: Nuclear arsenals of the world.* <https://thebulletin.org/nuclear-notebook/>

INGEN ENIGHET PÅ IKKESPREDNINGSAVTALENS TILSYNSKONFERANSE

Etter fire ukers forhandlinger mislyktes den tiende tilsynskonferansen for Ikkespredningsavtalen (NPT) i å bli enige om et sluttdokument. Utkastet til sluttdokument ble betydelig svekket gjennom forhandlingene. Likevel nektet Russland å godta den endelige versjonen, og konferansen ble avsluttet uten enighet.

Det var Russland som blokkerte konsensus, men det er atomvåpenstatenes manglende vilje til å følge opp sine forpliktelser om nedrustning som er hovedproblemet i forhandlingene. Utkastet til sluttdokument var derfor ikke særlig sterkt.

Utkastet inneholdt ingen konkrete tiltak som vil fremme nedrustning, og konferansen fordømte ikke Russlands atomvåpentrusler i den pågående invasjonen i Ukraina.

Den manglende fremgangen under NPTs tilsynskonferansen står i sterk kontrast til det første statspartsmøtet til FNs atomvåpenforbud, som ble avholdt i Wien i juni. Der forpliktet statspartene seg til 50 konkrete tiltak som fremmer atomnedrustning, støtter ofre for bruk og prøvesprengninger av atomvåpen, og sikrer inkluderende prosesser.

Stilt overfor en uakseptabel og farlig global situasjon, gjorde statspartene til FNs atomvåpenforbud på tre dager det statspartene til NPT ikke klarte på én måned: å vedta en troverdig plan som fremmer nedrustning, støtter ofre for bruk og prøvesprengninger, og fordømmer alle trusler om bruk av atomvåpen.

ICAN-partnere fra en rekke land fulgte diskusjonene under tilsynskonferansen i New York. Fra Norge var Nei til atomvåpen til stede. Foto: Jeenah Moon, ICAN (begge).

Medlemmer i Leger mot atomvåpen er herved invitert til tidenes internasjonale ICAN-konferanse om atomvåpen 9. og 10. mars 2023 i Oslo!

HJELP OSS – SCAN QR-KODEN FOR Å STØTTE ARRANGEMENTET!

Den offentlige støtten er utilstrekkelig, derfor er vi takknemlige for alle bidrag!

Foto: Thomas Kjøndal

I mars 2023 er det 10 år siden Norge arrangerte den første mellomstatlige konferansen om atomvåpens humanitære konsekvenser i Oslo. Konferansen konkluderte at ingen nasjonal eller internasjonal beredskap ville kunne hjelpe eller lindre de menneskelige lidelsene som følger bruk av atomvåpen. Konferansen ble starten på det humanitære initiativet, som ledet til at 122 stater vedtok FN-traktaten som forbyr atomvåpen i 2017.

Norges initiativ skapte ny dynamikk i arbeidet for kjernefysisk nedrustning, og nå trengs slike initiativ mer enn noen gang. Dagens spente sikkerhetspolitiske situasjon krever at vi må gjøre det vi kan for å styrke tabuet mot bruk av atomvåpen, og fordømme alle trusler om bruk. Etter at Hurdalsplattformen ble vedtatt, har vi sett lite initiativ fra regjeringen til å følge opp lovnaden om å øke innsatsen for kjernefysisk nedrustning og sette fokus på de humanitære konsekvensene av atomvåpen.

Dette må vi gjøre noe med! Norge må ta aktiv avstand fra atomvåpen. Vi planlegger derfor en internasjonal konferanse i Oslo 9. og 10. mars 2023 for å vise den norske regjeringen, og andre regjeringer i land som er allierte med atomvåpenstater, at vi er mange som ønsker en

verden fri for atomvåpen! Skal vi lykkes med å redusere risikoen for bruk av atomvåpen trenger vi kunnskap og engasjement, i Norge og på tvers av landegrenser.

10-årsjubileet for den mellomstatlige konferansen i 2013 er en unik mulighet til å igjen sette fokus på de humanitære konsekvensene av atomvåpen. Konferansen i 2023 vil presentere verktøy for hvordan vi som enkeltindivider, organisasjoner og samfunn kan bidra til å stigmatisere og avskaffe disse våpnene. Sivilsamfunn, akademikere, parlamentarikere og andre interesserte er invitert til å delta! Arrangementet vil foregå på Sentralen i Oslo og ha en mindre registreringsavgift.

Leger har alltid hatt en viktig stemme i kampen mot atomvåpen. Deres medisinske forståelse av de grusomme konsekvensene bruk av atomvåpen medfører, gir legitimitet til arbeidet for kjernefysisk nedrustning. Derfor håper vi at dere som er medlemmer i Leger mot atomvåpen vil holde av datoen for konferansen! Følg med på www.icannorway.no for informasjon om konferansen og hvordan du kan melde deg på.

Vi sees i Oslo i mars!

40 ÅRS KAMP MOT ATOMVÅPEN ÅRSMØTE 2022

I høst er det 40 år siden Norske leger mot atomvåpen ble etablert. Det markerte vi i forbindelse med årsmøte 24. september, tradisjonen tro ved Det Norske Videnskaps-Akademi hvor vi også arrangerte 20- og 30-årsmarkering.

Anja Lillegraven
Daglig leder, Norske
leger mot atomvåpen.

Deltakere på Leger mot
atomvåpens 40-årsmarkering.
Foto: Nadya Tahir →

ÅRSMØTE 2022

Dagen begynte med årsmøte i den flotte foredragssalen på Videnskaps-Akademiet. Det var 26 stemmeberettigede og seks med talerett til stede på årsmøtet. Ordstyrer var Saima Naz Akhtar. Styreleder Signe Flottorp ønsket velkommen. Hun takket for oppmøtet, og sa det var hyggelig å kunne møtes fysisk etter flere år med smittevernrestriksjoner etter koronapandemien. Forrige årsmøte ble avholdt i kombinasjon av fysisk og digitalt oppmøte.

Styreleder gratulerte medlemmene med 40 års innsats, men minnet om at det egentlig ikke var så mye å feire. Helst ville hun sett at vi i 2022 var kommet så langt at atomvåpen var avskaffet og at organisasjonen vår var irrelevant. Slik er det dessverre ikke. Årsmøtet ble gjennomført i en alvorspreget tid. Russland har gått til angrep på Ukraina, og ved flere anledninger truet med bruk av atomvåpen.

Styret fremla årsmøtet årsmelding og økonomirapport fra 2021, gav en statusoppdatering for arbeidet i 2022, og presenterte planer for 2023. Årsmøtet tok

dokumentene til etterretning uten videre diskusjon. Årsmøtet vedtok også noen mindre endringer i vedtektene. På forhånd var det meldt inn to forslag til endring av formålsparagraf. Ingen av disse fikk det nødvendige 2/3 flertall, og begge falt. Dermed ble eksisterende formålsparagraf stående.

De reviderte vedtektene kan leses på nettsiden vår under fanen Om oss - Styringsdokumenter.

FAGLIG SEMINAR

Etter en bedre lunsj, fortsatte vi med faglig seminar. Nå var antallet deltakere nesten oppe i 60. I tillegg til medlemmer i Leger mot atomvåpen, hadde vi også invitert flere samarbeidspartnere, som Nei til atomvåpen, Norsk folkehjelp, Røde Kors og Folkehelseforeningen. Det var også representanter til stede fra våre søsterorganisasjoner i Finland og Sverige, og fra den internasjonale moderorganisasjonen IPPNW. Konferansier på seminaret var styremedlem Helene Skovdahl. Hun veiledet oss trygt og godt gjennom to interessante og inspirerende timer.

Først ut med en hilsningstale var Åsmund Aukrust, fraksjonsleder for Arbeiderpartiet på Stortinget. I sitt innlegg gratulerte Aukrust medlemmene i Leger mot atomvåpen med 40 års kamp for kjernefysisk nedrustning. Han startet innlegget med å si at vi nå befinner oss i den farligste situasjonen siden andre verdenskrig. Aukrust mente at betydningen av legers engasjement var særlig viktig nå, og pekte på den medisinske kompetansen som avgjørende. Han understreket legers viktige rolle som påminnere om hva arbeidet mot atomvåpen faktisk handler om, nemlig folk. Det handler om helsen vår, og det handler om livene våre.

Hovedinnlegget ble holdt av Kjølve Egeland, ekspert på atomvåpen og nedrustningspolitikk. Egeland er forsker ved Science-Po i Paris, og tilknyttet det norske Folkerettsinstituttet. Sammen med kollegaer på Folkerettsinstituttet har Egeland skrevet flere rapporter og utredninger på oppdrag fra Leger mot atomvåpen, og disse har vært svært nyttige i vårt arbeid.

Egeland tok utgangspunkt i hans siste vitenskapelige artikkel om atomvåpen og legitimering. Han viste hvor

viktig det var for atomvåpenstatene at våpnene deres anerkjennes ved å dokumentere ulike varianter av legitimeringstiltak. Disse tiltakene varierer, fra utplassering av amerikanske atomvåpen i Europa, til våpenprodusenten Raytheon's markedsføring av sitt «samarbeid» og økonomiske støtte til barnespeideren i USA. I Russland har den katolske kirke fått en viktig rolle i legitimeringsarbeidet. Prestene velsigner nye våpen, og atomvåpnene har til og med fått sin egen skytshelgen. Et viktig poeng i Egelands innlegg var at når legitimitet er så kritisk for atomvåpenstatene og -produsentene, er det også av stor betydning å arbeide for delegitimering og stigmatisering av atomvåpen.

Egeland avsluttet med en optimistisk påminnelse. Selv når det ser som mørkest ut, kan kriser resultere i politisk endring, og det kan skje raskt. Han minnet om at det bare var få år mellom den kalde krigen var på sitt verste, og Reagan og Gorbachev møttes i Reykjavik til nedrustningssamtaler. Reykjavikmøtet ble starten på en betydelig reduksjon i antall atomvåpen i både Russland og USA. →

- 1 Kirsten Osen presenterte forslag til ny formålsparagraf.
- 2 Carlos Umaña er co-president i IPPNW.
- 3 Martin Lerstang Mikkelsen serverer drikke til gjestene.
- 4 Maja Fjellvær Thompson snakker til årsmøtet om den planlagte ICAN-konferansen i mars 2023.
- 5 Middagen var på Sentralen i Oslo sentrum, hvor sekretariatet har kontorer.
- 6 Rådsmedlemmene John Gunnar Mæland, Eiliv Lund, Martin Lerstang Mikkelsen og Saima Naz Akhtar i hyggelig samtale på balkongen til Det Norske Videnskaps-Akademi.

→ Så fikk vi en hilsningstale fra Carlos Umaña, co-president i vår moderorganisasjon IPPNW. Umaña gratulerte med dagen, og sa at IPPNWS styre satte stor pris på det når de nasjonale organisasjonene er så aktive som Norske leger mot atomvåpen er. Umaña er opprinnelig fra Costa Rica, men bor for tiden i Spania. Han tok turen ens ærend for å være med på 40-årsmarkeringen.

Neste høydepunkt i programmet var John Gunnar Mæland sin presentasjon av arbeidet med å dokumentere legers kamp mot atomvåpen gjennom 40 år. Dokumentasjonsarbeidet er gjort i samarbeid med flere tidligere aktive styre- og studentmedlemmer, og resulterte i en flott historiebok som Mæland er redaktør for. I sin presentasjon gjorde Mæland et artig retorisk grep, og illustrerte Leger mot atomvåpens historie ved hjelp av utdrag fra Beethovens skjebnesympfoni. Alle som var tilstede på seminaret fikk utdelt et eksemplar av boka. Vi har fortsatt flere, og skulle du være interessert kan du ta kontakt på info@legermotatomvapen.no.

Seminaret på Videnskaps-Akademiet ble avsluttet med et humoristisk innlegg fra sekretariatets Maja

Fjellvær Thompson. Med den noe kompliserte tittelen «En enkel trønders betraktninger om atomvåpenstøttespillernes argumenter for atomvåpen og hvorfor jeg ikke er enig», fikk Thompson fram det absurde i atomvåpenpolitikken og ideen om at kjernefysisk avskrekking gjør oss trygge. Klimakset kom da hun viste til likheten mellom atomvåpen og hjemmebrent-apparat: «Vi setter pris på energien og selvtilliten de gir oss, og så håper vi bare at de ikke eksploderer».

Dagen ble avsluttet med middag og fest på Sentralen i Oslo sentrum, hvor sekretariatet har kontor. Her hadde den strålende festkomiteen dekket på to langbord, og vi var godt over 50 til bords. Maten var god og festen var hyggelig. Festkomiteen solgte lodd, og samlet slik inn over 12 000 kroner. Penger som kommer godt med i organisasjonens arbeid.

Det var riktig fint å se så mange engasjerte medlemmer, og vi håper og tror at dagen bidro til både fornyet og forlenget engasjement. Vi skal vinne kampen mot atomvåpnene!

DEN ULTIMATE FOREBYGGING HISTORIEBOK

I høst fylte Norske leger mot atomvåpen 40 år. Tidligere styreleder John Gunnar Mæland har ledet arbeidet med å dokumentere organisasjonens virke. Arbeidet er presentert i den flotte boken *Den ultimate forebygging – Norske leger mot atomvåpen 1982 - 2022*.

Boken forteller historien om legenes engasjement i kampen mot atomvåpen gjennom disse fire tiårene. Fortellingen settes inn i atomalderens historiske kontekst, fra da atomvåpnene ble brukt for første gang i 1945 til FN-forbudet mot atomvåpen trådte folkerettslig i kraft i 2021.

Boken er skrevet av tidligere ledere og styremedlemmer i NLA samt tidligere aktive studentmedlemmer. Samlet gir boken et bilde av en forening som med små midler og stor frivillig innsats har gitt vesentlige bidrag til en tryggere verden uten atomvåpen.

Styreleder Signe Flottorp har skrevet forord til boken. Her er et utdrag:

Med denne boken markerer vi at det er 40 år siden Norske leger mot atomvåpen ble stiftet i oktober 1982. Gjennom denne boken får vi et godt innblikk i historien til Norske leger mot atomvåpen. Jeg vil rette en stor takk til alle bidragsyterne og redaktøren for boken, John Gunnar Mæland, og til Kirsten Osen, Mons Lie og Bjørn Hilt, de øvrige medlemmene av redaksjonsgruppen.

Jeg vil også takke alle som har vært engasjert i Norske leger mot atomvåpen. Vi trenger støttemedlemmer, aktive og engasjerte medlemmer, styremedlemmer og rådsmedlemmer.

Det er viktig at vi som leger og medisinstudenter engasjerer oss i kampen for å avskaffe atomvåpen. Atomvåpnene er de verste av alle masseødeleggende våpen. Bruk av atomvåpen utgjør en eksistensiell trussel mot menneskeheten og planeten. Ved en atomkrig vil helsevesenet komme til kort. Det vil være umulig å gi helsehjelp til sårede soldater og sivile. Vi må forebygge det vi ikke kan behandle. Vi må vinne kampen mot atomvåpen. Atomvåpen må avskaffes før det er for seint.

John Gunnar Mæland
Styreleder i Norske leger mot atomvåpen fra 2009-2017 og forfatter av historieboka *Den ultimate forebygging*.

BESTILL BOKA

Ønsker du å få tilsendt ett eller flere eksemplar av historieboka? Send oss en epost på info@legermotatomvapen.no

Anja Lillegraven og rådgiver i Nei til Atomvåpen, Ove Sparre-Enger ved FN-bygningen i New York. Foto: Nina Sofie Pedersen

NORGE SVIKTER

Norge støttet ikke FN-resolusjonen om at atomvåpen aldri må brukes igjen. Det er fryktelig skuffende.

Anja Lillegraven
Daglig leder, Norske leger mot atomvåpen.

Hvert år votes det over en rekke resolusjoner under førstekomiteen i FNs generalforsamling. Førstekomiteen behandler spørsmål om nedrustning og sikkerhetspolitikk. En av resolusjonene som fremmes sier at atomvåpen har katastrofale humanitære konsekvenser, og at «av hensyn til menneskehetens overlevelse må atomvåpen aldri igjen bli brukt, under noen omstendighet». 141 land, inkludert to NATO-land, stemte ja til resolusjonen fredag 28. oktober. 12 land stemte nei. 31 land, inkludert Norge, stemte avholdende.

Da en tilsvarende uttalelse ble lagt frem under Ikkespredningsavtalens tilsynskonferanse i august, stilte 147 land seg bak den. Norge trakk også der sin støtte. Eivind Vad Pettersen, statssekretær i Utenriksdepartementet, sa den gang at Norge stod inne for innholdet, men ikke kunne støtte uttalelsen som eneste Natoland. Pettersen påstod også at Norge jobbet hardt for få med seg andre Natoland for å sammen kunne støtte uttalelsen.

Norske leger mot atomvåpen var til stede på deler av FNs generalforsamling i oktober, sammen med blant andre Nei til Atomvåpen, Norsk

Folkehjelp og ICAN. I våre samtaler med norske og utenlandske diplomater var det ingenting som tydet på at Norge jobbet for å få andre allierte til å stemme for resolusjonen om atomvåpens humanitære konsekvenser, til tross for at regjeringen i Hurdalsplattformen lovte å sette fokus på disse konsekvensene.

I dagens spente sikkerhetspolitiske situasjon, der Putin truer med bruk av atomvåpen, må vi gjøre det vi kan for å styrke tabuet mot bruk. Skal vi fordømme Putins atomtrusler, må vi kunne si klart og tydelig at det er i menneskehetens interesse at atomvåpen aldri blir brukt igjen. Det er derfor svært skuffende at Norge ikke ville støtte denne FN-resolusjonen.

Mens Norge stemte avholdende til den humanitære resolusjonen, stemte de mot resolusjonen om FNs atomvåpenforbud. Denne resolusjonen ønsker forbudet velkomment, og oppfordrer stater til å slutte seg til. 124 land stemte for denne resolusjonen.

Nok en gang gir utenriksminister Anniken Huitfeldt nedrustningsorganisasjonene en kalddusj. Foto: Thomas Brun, Statsministerens kontor

FORESLÅR Å KUTTE ALL STØTTE

I en tid der faren for atomkrig er høyere enn noensinne, kutter regjeringen støtten til kjernefysisk nedrustning.

I Utenriksdepartementet sitt forslag til statsbudsjett for 2023, foreslår de å redusere bevilgningen til kjernefysisk nedrustning med 2/3 og ikke lyse ut støtte til organisasjoner som jobber mot atomvåpen.

– Det er uforståelig og svært alvorlig at regjeringen kutter støtten til nedrustning i dagens situasjon. Dette er fullstendig løftebrudd fra Hurdalsplattformen der regjeringen sier de skal øke innsatsen for kjernefysisk nedrustning, sier daglig leder i Norske leger mot atomvåpen, Anja Lillegraven.

– Når faren for atomkrig stiger, burde regjeringen styrke nedrustningsarbeidet, ikke motsatt, understreker daglig leder i Nei til Atomvåpen, Nina Pedersen.

I Hurdalsplattformen skriver regjeringen at de skal: «Øke Norges innsats for kjernefysisk nedrustning, ta initiativ til å fokusere på de humanitære konsekvensene av atomvåpen og arbeide sammen med land i og utenfor NATO for en verden uten atomvåpen».

Likevel trakk Norge seg i august fra en uttalelse i FN om nettopp de humanitære konsekvensene, i oktober stemte de avholdende til en FN-resolusjon om at atomvåpen aldri igjen må bli brukt, og nå kutter regjeringen all støtte til organisasjoner som jobber med temaet. Det er ingen tiltak for å følge løftene fra Hurdalsplattformen.

I 2022 ble bevilgningen først redusert, men så økt gjennom øremerking i revidert budsjett. I 2023 vil ikke regjeringen lyse ut midler til sivilsamfunnet i det hele tatt. Det betyr at det ikke finnes noe offentlig støtte til organisasjoner som Norske leger mot atomvåpen, ICAN Norge, Nei til Atomvåpen og Norges Fredsråd.

– Det finnes ingen troverdighet i regjeringens løfter om styrket innsats på nedrustning. Vi kan ikke akseptere at regjeringen fraskriver seg dette ansvaret i den farlige tiden vi lever i nå, sier daglig leder i Nei til Atomvåpen, Nina Pedersen.

Fjerning av den søknadsbaserte ordningen skjer til tross at regjeringen sier at «[s]tøtten til Norske leger mot atomvåpen/ICAN Norge, Nei til atomvåpen og Norges Fredsråd bidro bl.a. til økt kunnskap i den norske befolkningen om masseødelegglesesvåpens medisinske og humanitære konsekvenser. Videre bidro denne støtten til økt offentlig debatt gjennom kronikker, møter og rapporter om nedrustning, samt økt kunnskap om og engasjement for atomvåpensaken i befolkningen».

Igjen må vi håpe at SV kan redde støtten vår. Regjeringen må få flertall i Stortinget før statsbudsjettet kan vedtas, og SV er den viktigste forhandlingspartneren.

FNs generalsekretær Antonio Guterres har ved flere anledninger oppfordret til økt innsats for avskaffelse av atomvåpentrukselen. Foto: Palácio do Planalto, CC BY 2.0

BRETT OPP SKJORTEERMENE, STATSMINISTER!

Nå trenger folk å høre at landets statsminister og regjeringen er på saken. At de vil gjøre alt i sin makt for å bli kvitt atomvåpentrukselen, og ikke vil gi seg uansett hvor vanskelig det blir. →

Tekst av: Marianne Borgen, ordfører i Oslo, Liv Tørres, leder for LOs internasjonale avdeling, Henriette Westhrin, generalsekretær i Norsk Folkehjelp.

Først publisert i Dagbladet 11. oktober 2022

Marianne Borgen, ordfører i Oslo, Liv Tørres, internasjonal leder i LO, og Henriette Westhrin, generalsekretær i Norsk Folkehjelp. Foto: Oslo kommune/Sturlason, LO, Norsk Folkehjelp/Eirik Sundt

→ Blir du ukomfortabel av at menneskehetens skjebne hviler i hendene på en mann som Putin? Av å klamre deg til håpet om at han ikke blir så irrasjonell at han beordrer bruk av atomvåpen? Venn deg til den følelsen, for dette er vår usikre framtid. Jonas Gahr Støre må brette opp skjorteermene og gjøre Norge til en seriøs og visjonær aktør for kjernefysisk nedrustning igjen.

Verdensordenen bygget på fem ansvarlige atommakter er historie etter at Russland, i ly av trusler om bruk av atomvåpen, har ført en grusom angrepskrig i Ukraina og annektert store områder. Om kjernefysisk avskrekking noen gang har skapt stabilitet, er ikke det lenger tilfelle. Atomvåpen vil imidlertid fortsette å gjøre det mulig for Putin og andre brutale diktatorer å tviholde på makt, drive utpressing og invadere svakere stater.

Før eller senere vil det ende med at atomvåpen blir brukt. Selv om bare ett atomvåpen detonerer i Ukraina, vil resultatet bli ufattelige menneskelige lidelser, panikk, masseflukt i Europa og økonomisk krise.

Hvordan har vi havnet her? Putin har det hele og fulle ansvar for sine handlinger. Men atomvåpnene han kan bruke som brekkstang, har Russland uforstyrret kunnet fortsette å besitte og utvikle fordi andre land har lagt til rette for det. I FN har USA, Storbritannia og Frankrike stått side om side med Russland og Kina for å opprettholde kjernefysisk avskrekking som sikkerhetssystem og atomvåpen som lovlige og legitime våpen. I oktober 2021 holdt disse fem atomvåpenstatene sågar et felles innlegg der de kritiserte FN-traktaten som forbyr atomvåpen. Dessverre har flere av deres allierte også støttet opp om

Kjernefysisk avskrekking gir falsk trygghet.

at atomvåpen skal fortsette å være lovlige og legitime. Også Norge, som håper kjernefysisk avskrekking vil gi trygghet.

Men kjernefysisk avskrekking gir falsk trygghet. Atomvåpenarsenalene til stater med rasjonelle ledere vil kanskje noen ganger, men ikke alltid, kunne avskrekke en desperat diktator fra å trykke på knappen. Ingen kan forutse eller kontrollere hvordan en kritisk situasjon kan eskalere. Derfor finnes det nå ingen farligere strategi enn å fortsette å satse på mer kjernefysisk avskrekking for å møte den risiko som den kjernefysiske avskrekkingen selv skaper. Det blir å aktivt legge vår skjebne i hendene på menn som Putin.

Den eneste realistiske løsningen er å jobbe for kjernefysisk nedrustning. Framdrift er mulig, med politisk vilje. Vi må styrke tabuet mot bruk av atomvåpen og spre kunnskap om hvorfor kjernefysisk avskrekking skaper mer risiko enn sikkerhet. Det var målet med det såkalte humanitære initiativet som Norge startet da Støre og Espen Barth Eide var utenriksministre under den forrige rødgrønne regjeringen. Aldri har Norge hatt en tydeligere stemme om kjernefysisk nedrustning enn i den perioden.

Nina Sofie Pedersen i Nei til Atomvåpen og Tuva Widskjold i ICAN Norge ble glade da LO-kongressen gikk inn for norsk signerering, signering og ratifisering av atomvåpenforbudet.

Regjeringen vår må innse at det er mulig å oppfylle tre ønsker på én gang: Norge kan både være en lojal NATO-alliert, støtte Ukraina, og gjøre en troverdig innsats for kjernefysisk nedrustning. Det synes å være en oppfatning i NATO om at medlemsland som vil styrke tabuet mot bruk av atomvåpen sender signaler til Russland om manglende samhold i alliansen. På tilsynskonferansen for Ikkespredningsavtalen i august ønsket regjeringen derfor ikke lenger å støtte en erklæring om at atomvåpen aldri under noen omstendigheter må brukes igjen. Men alle NATO-land som er bekymret for bruk av atomvåpen burde støttet dette budskapet. Hvordan kan vi redusere risikoen for at Putin bruker atomvåpen, uten å fordømme all bruk?

Daglig synes det i media om hvorvidt Putin vil bruke atomvåpen. Det er verre enn under den kalde krigens aller mørkeste dager, og skaper angst hos barn og unge, som allerede frykter for sin framtid på grunn av klimakrisen.

Nå trenger folk å høre at landets statsminister og regjeringen er på saken. At de vil gjøre alt i sin makt for å bli kvitt atomvåpentrusselen, og ikke vil gi seg uansett hvor vanskelig det blir. Det var derfor svært skuffende at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2023 ikke kom med nye midler til arbeid med kjernefysisk nedrustning. Istedenfor å følge Hurdalsplattformens løfte om økt innsats, reduserte de bevilgningen til dette arbeidet betydelig, blant annet ved å kutte all støtte til organisasjoner som arbeider mot atomvåpen. Det må Stortinget rette opp i.

Men regjeringen kan også gjøre en viktig innsats for kjernefysisk nedrustning som ikke koster penger. Dette kan de gjøre ved å finne tilbake til den tydelige og utålmodige stemmen fra forrige regjeringsperiode. Vi har tre forventninger:

1. Unngå å snakke om atomvåpen som noe som kan skape sikkerhet. Det legitimerer også Putins atomvåpen.
2. Ønsk forbudstraktaten velkommen, selv om Norge ikke vil slutte seg til den ennå. Traktaten er en viktig plattform for andre land og organisasjoner som presser på for kjernefysisk nedrustning.
3. Front kravet om at alle atomvåpenstater – både de som er våre fiender og de som er våre venner – må ruste ned. Arbeid i NATO for å få våre allierte atomvåpenstater - USA, Storbritannia og Frankrike - til å gå foran og signalisere vilje til å forhandle om nedrustning hvis andre atomvåpenstater også gjør det.

I en tale 26. september kom FNs generalsekretær António Guterres med en bønn: «Atomvåpen gir ingen sikkerhet – bare blodbad og kaos. Å avskaffe dem ville være den største gave vi kan gi framtidige generasjoner. Jeg oppfordrer alle stater til å benytte alle veier til dialog, diplomati og forhandlinger for å dempe spenninger, redusere risiko og avskaffe atomvåpentrusselen».

Hører du ham, Jonas?

ENGASJEMENT- KONFERANSEN 2022

DET VI IKKE KAN KURERE, MÅ VI FOREBYGGE!

Helga 29-30. oktober arrangerte Leger mot atomvåpen og Norsk medisinstudentforening i Oslo for første gang Engasjementkonferansen. Alt tilsier at dette kommer til å bli en årlig begivenhet.

NLA I SOSIALE MEDIER

Hei! Jeg heter Nadya Tahir. For å hjelpe Leger mot atomvåpen med det digitale kommunikasjonsarbeidet i vinter, har jeg blitt ansatt i en deltidsstilling fram til og med mars 2023. Til vanlig studerer jeg utviklingsstudier og statsvitenskap ved UiO. Ved siden av dette er jeg folkevalgt i Oslo bystyre og medlem i Arbeiderpartiet.

Sosiale medier er viktig for oss for å nå ut med vårt budskap, både til befolkning, beslutningstakere og medlemmer.

Før gikk folk i demonstrasjonstog. Nå er det vanligere å uttrykke sin støtte eller motstand mot en sak på de mange digitale plattformene som finnes. Gjennom kun et tastetrykk, kan sosiale bevegelser finne sted, og endring skje.

Vi har et ønske om å nå flere, og da særlig en yngre målgruppe. Derfor har vi lansert en ny instagram-konto. Tanken med kontoen er å bidra til økt kunnskap rundt de humanitære konsekvensene av atomvåpen, og dermed bidra til økt engasjement rundt tematikken.

Vi trenger DIN hjelp til å nå ut til enda flere for å kunne spre kunnskap om atomvåpen og engasjement for avskaffelse av dette masseødelegglesesvåpenet. Følg oss, kommenter, lik og del våre poster. Du finner oss her:

 /legermotatomvapen

 @IPPNWNorway

 @legermotatomvapen

Vi har lenge ønsket å engasjere flere studenter og unge leger i arbeidet med å avskaffe atomvåpen. Ideen om å lage en egen studentkonferanse ble unnfanget tidligere i høst. Vi ville invitere en eksklusiv gruppe studenter til en todagers intensiv opplæring i atomvåpensaken.

Konferansen ble avholdt på Legenes hus i Oslo sentrum, og 13 engasjerte medisinstudenter fra Tromsø, Bergen, Trondheim og Oslo deltok. Temaet for konferansen var legers samfunnsengasjement, med et særlig fokus på atomvåpensaken.

I løpet av helga fikk studentene innføring i Leger mot atomvåpen som organisasjon, legers engasjement for avskaffelse av atomvåpen, konsekvensene av atomvåpenbruk, atomkrig og prøvesprengninger, FNs atomvåpenforbud og dagens atomvåpentrusler.

I programmet inkluderte vi to inspirasjonsforedrag. Mads Gilbert og Jannicke Mellin-Olsen snakket mer generelt om hvordan de som leger har tatt utradisjonelle yrkesvalg og kjempet for politisk endring. På hver sin måte er de inspirerende forbilder.

Mads Gilbert har et langt internasjonalt virke som kombinerer medisinfag og politisk engasjement. Han har vært aktiv i solidaritetsarbeidet med palestinerne siden 1970-tallet og har tallrike perioder bak seg som lege i Palestina og Libanon. Siden han dro ut i tjeneste som solidaritetslege, første gang i 1981 – den gang til Beirut – har Gilbert rykket ut for å hjelpe krigsskadde

i blant annet Angola, Kurdistan, Afghanistan, Burma, Kambodsja og Gaza. Gilbert har jobbet mye med å utdanne lokale helsearbeidere i krigsområder. Han har også forsket og publisert mye på krigs- og mineskader sammen med lokale helsearbeidere, og har skrevet flere lærebøker, bla. 'Save Lives Save Limbs' (2000), 'Øyne i Gaza' (2009) og 'Natt i Gaza' (2014).

Jannicke Mellin-Olsen har hatt oppdrag for FN og Forsvaret og er den første kvinnelige legen som

Jannicke Mellin-Olsen holdt inspirasjonsforedrag for studentene.

fullførte frivillig førstegangstjeneste i Forsvaret – i Libanon. Hun har vært på oppdrag for Røde Kors og har jobbet med mineskade og akuttmedisin. Hun har også vært medisinsk sjef for Midt-Østen, Afrika og Europa i MedAire, Inc. – et amerikansk selskap som har sykdom hos flypassasjerer som hovedoppgave. Mellin-Olsen har ledet utdanningskomiteen og vært president i WFSA og har også vært president i anestesiseksjonen i UEMS. I Norge har hun vært leder i Norsk anesthesiologisk forening og hun var den som tok initiativet til å etablere FaMe, gruppen av fagmedisinske foreninger i Legeforeningen.

Medisinstudentene hadde gode diskusjoner om hvorfor leger bør engasjere seg i samfunns-spørsmål, og hvordan de kan kan engasjere seg i atomvåpensaken. Vi diskuterte konkrete oppgaver og tiltak som oppfølging av konferansen. Gruppen viste seg å være svært kreativ, med mange gode forslag til hvordan vi sammen kan sette fokus på atomvåpen og legge press på politikerne for å jobbe for nedrustning!

Det var svært gledelig at alle deltakerne meldte tilbake at de hadde fått ny kunnskap og blitt engasjert. Alle hadde lyst å bidra videre!

KAMPEN FOR ELIMINERING AV ATOMVÅPEN ER EN MENNESKERETTIGHETSKAMP

Vi, leger, og medisinstudenter, er forpliktet til å bistå med hjelp ved medisinske kriser. Denne forpliktelsen er dog nærmest umulig å oppfylle ved en atomvåpensprenging.

Når en atomkrise først har funnet sted, er det helsemessige omfanget så stort og katastrofalt at det er urealistisk å forvente at helsepersonell skal kunne gi effektiv hjelp og behandling. Derfor er det viktig at vi engasjerer oss i å forebygge en atomkatastrofe og spre informasjon om irreversibiliteten av en slik hendelse. En viktig del av yrke vårt er nemlig helsefremmende og forebyggende arbeid. Det forplikter oss til å være en aktiv del av verdenspolitikken; blant annet i kampen mot atomvåpen.

For atomvåpen har dessverre blitt et politisk verktøy for å «beskytte» og «forsvare» eget land. Men det er åpenbart at atomvåpens eksistens hverken bidrar til mer trygghet eller fred.

Det har seg nemlig sånn at politikere stadig vekk truer med å bruke atomvåpen når konflikt oppstår. Den siste uka har Nord-Korea testet nye raketter, Russland har nok en gang truet med atomangrep mot Ukraina, og USA har vist fram sin nye ubåt som er utstyrt med atomvåpen.

Det russiske folk har flere ganger i løpet av det siste året demonstrert mot Russlands grusomme krigføring og trusler. Selv om slike motstandsbevegelser har blodige og brutale konsekvenser for demonstrantene, har de uten tvil vært inspirerende. Det er en påminnelse om at folk er bevisste på og kritiske til politikken som føres av politikere som representerer oss og tar beslutninger på vegne av oss.

Det gir rett og slett ikke mening å bo i en verden hvor leger avlegger en ed om å redde liv uansett omstendigheter, mens statsledere angivelig 'sikrer vår trygghet' gjennom trusler om bruk av masseødeleggelsesvåpen.

En atomvåpensprengning kan ha enorme lokale og verdensomspennende følger.

Utallige menneskeliv, økosystemer, miljø og klima står på spill. Infrastruktur og ressurser i byene blir destruert. Og ikke minst, har eksistensen av radioaktive våpen, og trusler om å ta de i bruk, store psykiske virkninger på verdens befolkning.

Bahar Sharifpour
Medisinstudent ved
Universitetet i Bergen

Illustrasjon:
Mana Neyestani

Pengene og ressursene som investeres i våpen- og forsvarsprogrammer bør heller brukes til å forbedre folkehelse, utdanning, eliminering av fattigdom, til mer klimaforskning og innovasjon.

Klimaendringer, fattigdom og menneskerettighetsbrudd er noen av de største truslene mot den «nasjonale sikkerheten». Disse utfordringene kan ikke løses med våpen.

En konfliktfokusert politikk gjør at mange land blir tvunget til å investere store ressurser i forsvar og våpen, både for å kunne forsvare seg og for å være en del av det internasjonale maktspeillet.

Dette skaper en ond sirkel. Et eksempel på det er situasjonen i Iran, mitt fødeland. Iran har satset på utvikling av kjerneenergi. Flere vestlige land innførte harde økonomiske sanksjoner mot landet med mål om å hindre mulig utvikling av atomvåpen. Men disse sanksjonene som i utgangspunktet skulle ramme regimet og energisektoren har rammet befolkningen mest. Resultatet er mangel på nødvendige medisiner og ekstremt dårlig kjøpekraft på grunn av prisøkninger som er forårsaket av valutafall.

Jeg mener at verden trenger mer uselviske holdninger og handlinger. De landene som besitter atomvåpen, bør initiere eliminering av sine våpen for å være en rollemodell for andre land. Kjernevåpenstater, blant annet USA, som aktivt forsøker å hindre andre land fra å utvikle atomvåpen, bør endre strategi hvis deres mål er å sørge for mer «trygghet» og mindre konflikt.

Den internasjonale solidariteten med folk i Ukraina har vært enestående. Det er viktig at vi opprettholder det internasjonale presset mot Russlands krigføring og fordømmer Putins trusler om bruk av atomvåpen.

Kampen for å løse atomvåpen- og klimaproblematikken, samt det å fremme psykisk og fysisk helse kan virke overveldende for enkeltpersoner. Slike kamper er langtekkelige saker. Men det er utvilsomt mulig å skape en harmonisk verden uten trusler og bruk av dommedagsvåpen.

Dialog og samarbeid på tvers av landegrensene er løsningen på konflikt. Ved å styrke det internasjonale samarbeidet, er det mulig å eliminere atomvåpen og løse andre utfordringer vi står ovenfor; blant annet klimaendringene og fattigdom.

Uten sterkt internasjonalt samarbeid og et medmenneskelig syn på våre felles utfordringer, er det få utsikter til bedring. Ingenting rettfærdigjør eksistensen og bruken av atomvåpen. Derfor er avskaffelse av atomvåpen imperativt.

NYTT STYREMEDLEM

Jeg heter Gard Aasmund Skulstad Johanson, kommer fra Bergen og studerer medisin i samme by i noen uker til (etter 7. desember 2022 er min tid som student forhåpentligvis forbi).

Mitt engasjement begynte i Ungdommens bystyre på ungdomsskolen og jeg har videreført dette engasjementet til studielivet der jeg har vært tillitsvalgt, leder av studentutvalget og universitetsstyremedlem i tre år. I tillegg til dette sitter jeg som vara til bystyret i Bergen for Venstre.

Da jeg var ferdig i universitetsstyret i sommer kjente jeg på at tilværelsen som «bare» student ikke var noe for meg, så jeg grep muligheten da valgkomiteen i Norske leger mot atomvåpen ringte. Jeg er veldig takknemlig for at årsmøtet i høst ga meg en sjanse i styret, og ser frem til å bidra i arbeidet!

Kampen mot atomvåpen har dessverre blitt enda mer prekær. Jeg vil gjøre mitt for å bidra til at vi nærmer oss en verden der slike våpen hører fortiden til.

**NORSKE LEGER
MOT ATOMVÅPEN**

STØTT ARBEIDET FOR EN ATOMVÅPENFRI VERDEN

Leger har en etisk plikt til å hjelpe ved akutt nød. Ved bruk av atomvåpen vil ingen være i stand til å yte nødvendig medisinsk assistanse – skadeomfanget vil være for stort og strålingsfaren for høy. Derfor engasjerer leger seg for å forebygge katastrofen og avskaffe atomvåpen.

GI EN GAVE

Kontonummer: 3060 17 67089
Eller bli fast giver her:
legermotatomvapen.no

VERV EN VENN

Alle kan bli støttemedlem!
Innmelding gjøres på
legermotatomvapen.no